

QUICKSCAN ARCHEOLOGIE ONTWIKKELING TWEE PLANGEBIEDEN BORCULOSEWEG, BARCHEM, GEMEENTE LOCHEM

Inleiding

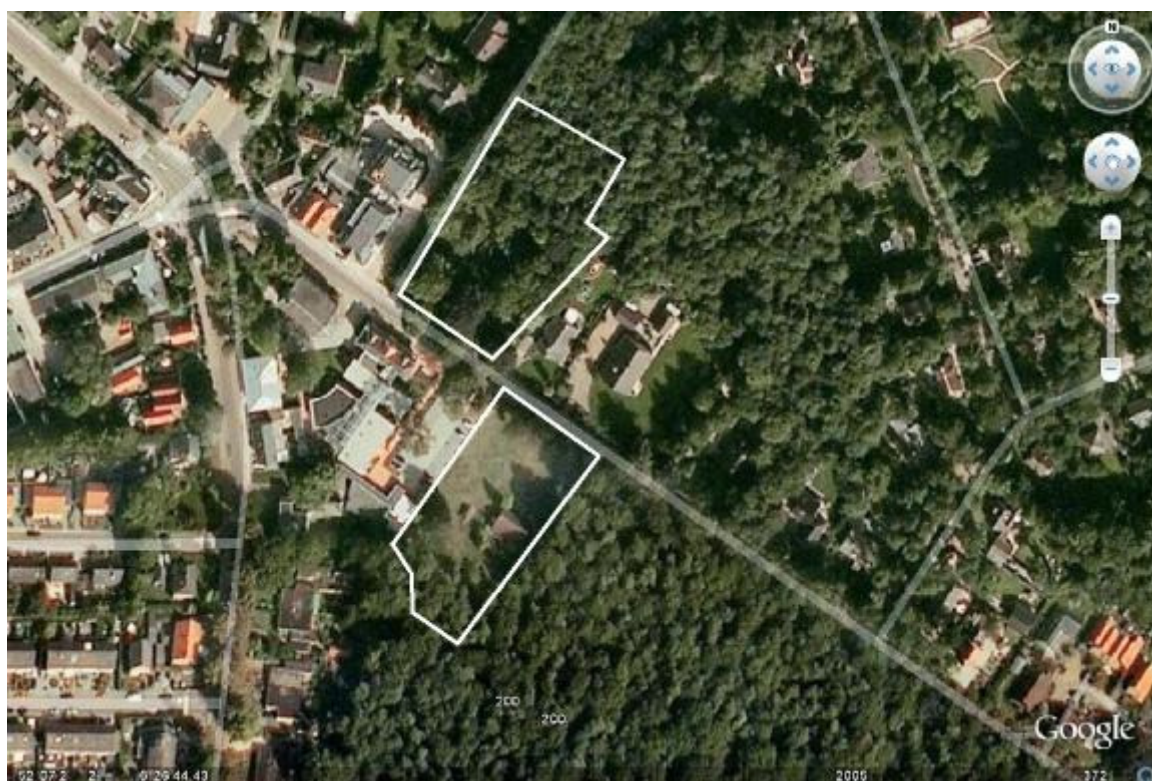
Op verzoek van Buytenhof Planontwikkeling BV uit Vriezenveen heeft Crevasse Advies een quickscan archeologie uitgevoerd ten behoeve van ontwikkeling van twee vlak bij elkaar gelegen plangebieden langs de Borculoseweg te Barchem, gemeente Lochem (figuur 1). Bij de bouw zullen, uitgaande van de standaard wijze van fundering in dit deel van Nederland (op staal), eventueel aanwezige archeologische resten ernstig of geheel verstoord raken. De quickscan geeft initiatiefnemer uitsluitsel of vergunningverlening (aanleg,- bouw-, sloop,-) en planologisch proces archeologisch onderzoek op de specifieke locatie vereisen.

Quicksan algemeen

Een quickscan heeft als functie te bekijken of het proces van Archeologische Monumentenzorg (AMZ) dient te worden opgestart. Als zodanig gaat de quickscan vooraf aan het bureauonderzoek, de eerste stap van het AMZ proces. Ten behoeve van een quickscan wordt doorgaans als eerste de vigerende archeologische waarden- en verwachtingenkaart bestudeerd. Op een dergelijke kaart is aangegeven wat de archeologische verwachting van een bepaald plangebied is. Doorgaans wordt in Nederland aan een middelhoge en hoge verwachting archeologisch onderzoek gekoppeld. Een lage verwachting betekent doorgaans vrijstelling van archeologisch onderzoek. Met nadruk 'doorgaans' aangezien gemeenten in hun beleidsruimte de mogelijkheid hebben om in hun archeologiebeleid in voorkomende gevallen onderzoekseisen te koppelen aan zones met een lage verwachting. Ergo, de waarden- en verwachtingenkaart zelf zegt niet alles: cruciaal is hoe deze kaart vertaald is naar een archeologische beleidskaart. De legenda eenheden zijn daarbij gekoppeld aan beleidsregels en onderzoekseisen. Zolang een gemeente geen door Raad of B&W goedgekeurd beleid heeft, geldt in principe het provinciale beleid en waardenkaart. Als laatste, is het essentieel te bekijken of en welke ondergrenzen voor bodem verstoring een gemeente hanteert. Stel, de grens voor het buitengebied ligt bij gemeente X op 100 m² in een gebied met een 'hoge verwachting' (op beleidskaarten doorgaans aangeduid met de term 'archeologisch onderzoeksgebied'). Gestel dat de bodemverstoring 80 m² bedraagt, dan hoeft er geen onderzoek gedaan te worden, ondanks dat er sprake is van een hoge verwachting/ archeologisch onderzoeksgebied.

Bouwen en archeologie algemeen

Wanneer bij bouw bodemingrepen plaatsvinden, bijvoorbeeld bij het aanleggen van een parkeergarage of bij funderen op geheide palen, kan eventueel aanwezige archeologie worden verstoord of zelfs vernietigd. Daarnaast kan door zetting als gevolg van (voor)belasting eventueel archeologisch erfgoed verstoord of beschadigd raken.

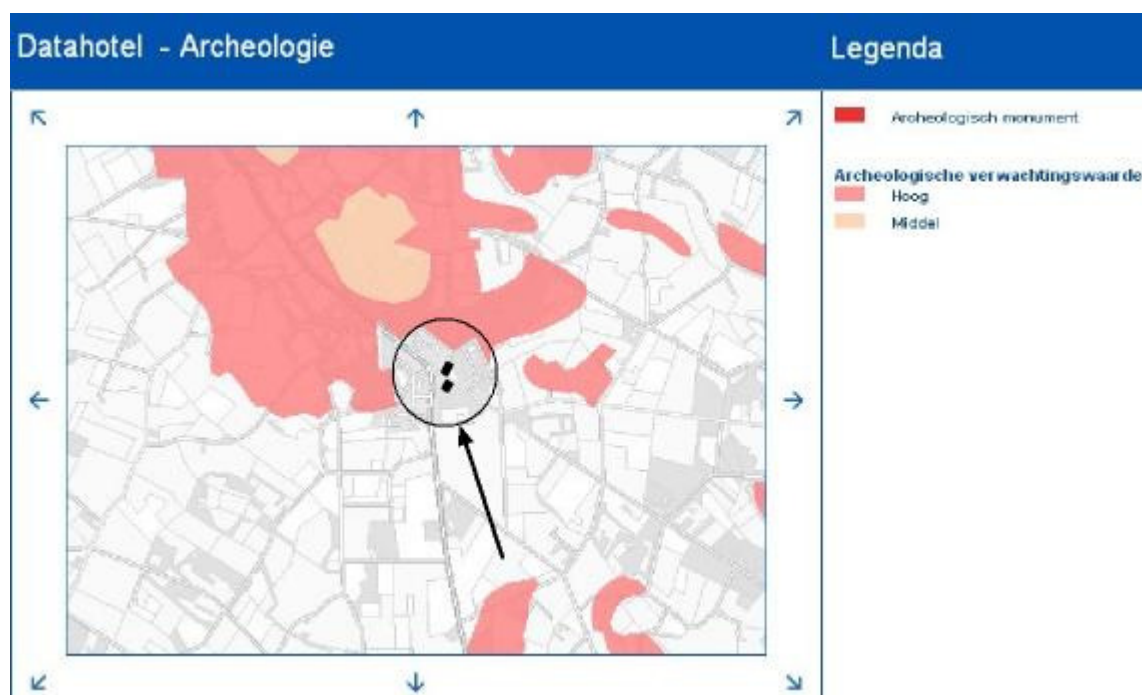
Figuur 1. Ligging plangebieden, gescheiden door de Borculoseweg. Bron: Google Earth

Twee zaken zijn essentieel, namelijk (1) het bouwplan, dus de aard en omvang van de bodemingrepen, alsmede de bestaande verstoring als gevolg van huidig gebruik, en (2) de gekende dus al vastgestelde archeologie (waarden: wat zit er?) en de archeologische verwachting (wat zou er kunnen zitten?). Aangezien de bouwconditie archeologie in Nederland nauwelijks normen en interventiewaarden kent (in tegenstelling tot bijvoorbeeld de condities milieu of geluid), is een derde cruciale factor de bevoegde overheid. Wie treedt als bevoegde overheid op en wat wil zij eigenlijk met de archeologie op haar grondgebied? Is er

archeologiebeleid? Het is van groot belang om zo vroeg mogelijk in het archeologische, civiele en planologische proces inzicht te hebben in de mogelijke scope van de archeologie in het project.

Bouwplan, overheid en archeologie

Als bevoegde overheid inzake archeologie treedt de Gemeente Lochem op. Aangezien zij, oordelend naar de gemeentelijke informatie, nog geen door de Raad vastgesteld archeologiebeleid en verwachtingen- en waardenkaart heeft, treedt de gemeentelijk archeoloog van Zutphen op als adviseur en toetser.

Figuur 2. Ligging plangebied op kaartlaag archeologie Datahotel Provincie Gelderland (= Bron).

Moet er archeologisch onderzoek gedaan worden? Ter beantwoording van deze vraag zijn drie stappen gezet.

1. Als eerste is het Datahotel van de provincie Gelderland geraadpleegd. Uit de beschikbare kaartlaag met archeologische verwachtingen en waarden blijkt dat het plangebied buiten de terreinen met een middelhoge tot hoge

verwachting gelegen is (zie figuur 2). Er is hier sprake van een niet gekarteerd, bebouwd terrein.

2. Vervolgens is de nationale Indicatieve Kaart Archeologische Waarden geraadpleegd. Hieruit blijkt dat de provinciale kaart voor plangebied en omgeving de IKAW letterlijk volgt. De hoge verwachting in het gebied ten zuidwesten en noordoosten van de twee plangebieden hebben voor de provinciale kaartenmakers geen aanleiding gegeven de verwachting bij te stellen.

Uit een gesprek met dhr. A. De Bert (d.d. maandag 25 mei 2009) in het kader van een andere archeologische quickscan is naar voren gekomen dat het gemeentelijk archeologiebeleid nog in ontwikkeling is. Als gevolg hiervan is de provinciale kaart vigerend.

Het terrein kan derhalve worden vrijgesteld van archeologisch onderzoek.

Conclusie en advies

- **Op basis van de beschikbare en verkregen informatie kan gesteld worden dat er geen archeologisch onderzoek nodig is ten behoeve van de ontwikkeling in het plangebied.**

De kans is zeer klein, maar mochten er tijdens de bouw toch archeologische resten worden aangetroffen dan dient de initiatiefnemer de gemeente Lochem hiervan direct op de hoogte te stellen in het kader van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg/Monumentenwet 1988. Kosten als gevolg van eventuele vertraging of nader onderzoek als gevolg van deze toevallige toevalsvondsten komen niet voor rekening van de initiatiefnemer. Immers, de initiatiefnemer kan niet gehouden worden aan vergoeding van de kosten van exploratie van de vondst: op basis van een overheidsbesluit mocht het initiatief immers zonder (verdere) archeologische verplichtingen worden gerealiseerd! Omdat dergelijke vondsten wel gemeld en nader onderzocht moeten worden, zal de verdere handelwijze van geval tot geval moeten worden afgewogen. De initiatiefnemer kan dan aanspraak maken op vergoeding van daaruit voortvloeiende kosten, te bepalen naar redelijkheid en billijkheid.

Notitie 047

COLOFON:

Opdrachtgever:	Buytenhof Planontwikkeling BV
Contactpersoon opdrachtgever:	Dhr. Ir. J. Ligtenberg
Auteur:	Dhr. dr. René F. B. Isarin
Datum:	30 juni 2009
Sleutelwoorden Crevasse Advies:	Gelderland Lochem Barchem Quicksan